

ÚŘAD PRO VYNÁLEZY
A OBJEVY

POPIS VYNÁLEZU

K AUTORSKÉMU OSVEDČENÍU

201430
(11) (B1)

(51) Int. Cl.³
G 09 B 11/00

(22) Prihlášené 03 01 79
(21) (PV 87-79)

(40) Zverejnené 29 02 80

(45) Vydáno 31 05 82

(75)
Autor vynálezu

MORAVČÍK FRIDRICH, PEZINOK

(54) Zariadenie na zostavovanie farebných harmonických skladieb

Vynález sa týka farebných harmonických skladieb a rieši problém výberu farieb pre farebné harmonické kompozície.

Doteraz známy spôsob zostavovania farebných harmonických skladieb a kompozícií je závislý len od osobného názoru a citu priemyselného výtvarníka, maliara, grafika atď. V mnohých prípadoch chýba určitá konfrontácia názoru s nejakou predlohou, zvlášť by sa mala takáto konfrontácia viesť do vyučovacieho procesu, výchovy ľudí k harmonickému cíteniu farieb. Existujú rôzne pomôcky ako napr. telesá v tvare ihlanu, gule ap., ktoré predstavujú optické farebné riešenia len pozostávajú z priehľadných lazúrnych farbami. Nie sú známe telesá alebo zariadenia, ktoré by uľahčovali alternatívny výber skupiny farieb harmonicky ladených.

Uvedené nedostatky odstraňuje zariadenie na zostavovanie farebných harmonických skladieb, ktorého podstata spočíva v tom, že pozostáva zo základnej dosky s posuvným bežcom opatreným otvormi s príklopmi. Základná doska je doplnená metodickou farebnou tabuľkou rozdelenou na políčka, usporiadané v riadkoch a stĺpcoch, kde políčka jedného riadku obsahujú vzory farieb základného radu, políčka ďalšieho radu obsahujú vzor kmeňovej farby a ostatné rady políčok obsahujú vzory farieb harmonického základu, kde každý vzor v stĺpci je vytvorený zmie-

šaním farby vyjadrenej na vzore základného radu a farby vyjadrenej na vzore kmeňovej farby tohto stĺpca.

Zariadenie podľa vynálezu uľahčuje používateľom, ktorí nemajú skúsenosti s odhadom farebnej intenzity jednotlivých farebných dvojíc, výber farieb na základe predlohy, odkrývaním jednotlivých otvorov bežca, uľahčuje mu výber kombinácií farieb ako aj dáva návod na získanie zvolenej farby, t. j. že jednoduchým spôsobom získava zmiešaný pomer, pričom výsledok zmiešania môže porovnávať s predlohou. Na tomto zariadení je možné znázorňovať predvídať harmonické skladby čo priaznivo vplýva na výchovu k farebnému estetickému cíteniu a poznaniu harmonických skladieb.

Príklad zariadenia je schématicky znázornený na pripojenom výkrese, kde na obr. č. 1 je nakreslený axonometrický pohľad na zariadenie a na obr. č. 2 je znázornený princíp farebnej metodické tabuľky.

Zariadenie, ktoré je predmetom ochrany, pozostáva zo základnej dosky 1 s posuvným bežcom 2 opatreným otvormi 3 s príklopmi 4, ktoré sú uchytané k bežcu 2 napr. pomocou pantov 5. Otvory 3 sú usporiadané nad políčkami farebnej metodické tabuľky 6, kde políčka, napr. štvorcové, sú usporiadané do riadkov A až E a do stĺpcov 7 až 30. Riadok E obsahuje políčka so vzormi farieb základ-

ného radu, kde políčko v stĺpci 7 obsahuje vzor farby neapolskej žltej, v stĺpci 8 okrovej svetlej, v stĺpci 9 kadmiovej tmavej, v stĺpci 10 kadmiovej oranžovej, v stĺpci 11 kadmiovej červenej svetlej, v stĺpci 12 kadmiovej červenej tmavej, v stĺpci 13 kraplakovej svetlej, v stĺpci 14 fialovej tmavej, v stĺpci 15 čiernej, v stĺpci 16 parížskej modrej, v stĺpci 17 ultramarínovej, v stĺpci 18 kobaltovej tmavej, v stĺpci 19 kobaltovej svetlej, v stĺpci 20 blankytnej modrej, v stĺpci 21 kadmiovej žltej svetlej, v stĺpci 22 chrómovej žltej citrónovej, v stĺpci 23 permanentnej zelenej svetlej, v stĺpci 24 zinkovej zelenej svetlej, v stĺpci 25 permanentnej zelenej tmavej, v stĺpci 26 sieny pálenej, v stĺpci 27 okrovej tmavej, v stĺpci 28 umbrovej, v stĺpci 29 šedej a v stĺpci 30 fialovej svetlej. Políčka spodného riadku A vo všetkých stĺpcoch obsahujú vzor kmeňovej farby, ktorou môže byť ľubovoľná farba, alebo farba z horného riadku vzorov. Medzi horným riadkom E a dolným riadkom A sú políčka so vzormi farieb harmonického základu usporiadané v riadkoch B, C, D a vytvorené miešaním farby, ktorého vzor je v hornom riadku E a v dolnom riadku A v danom stĺpci. Napr. vzor v riadku C možno vytvoriť zmiešaním farby, ktorej vzor je v riadku E a v riadku A v danom stĺpci, v rovnakom pomere ich farebnej intenzity. V takomto pomere je potom miešaná farba, ktorej vzor je v políčku E a v políčku C, čím sa vytvorí vzor pre políčko usporiadané v riadku D v danom stĺpci. Podobne je vytvorený i vzor v políčku B, ktorý vznikne zmiešaním farby, ktorej vzor je v políčku C a v políčku A. Pretože kmeňová farba je ladená dvadsiatimetro- mi farbami, prichádza k veľkým i malým rozdielom kontrastného ladenia. Prichádza tiež k ladeniu primárnych farieb navzájom a tým k vytváraniu skladiel farieb sekundárnych a terciálnych. Ďalej dochádza k ladeniu farieb komplementárnych a simultánných s farebným rozporom ako sú napr. farby žlté s modrými, oranžové s fialovými, červené so zelenými atď. Pri ladení kontrastov ako napr. oranžovej, ktorej vzor je v spodnom riadku, teda farba je kmeňová, a modrej farby z riadku E, je rozpor vystupňovaný do najväčšej žiarivosti. Pri ladení v rovnakom pomere ich farebnej intenzity vzniká nová farba bez žiarivosti, ako spojovací medzičlánok, ktorý má svoje charakteristické vlastnosti a svoj zvláštny tón. Je rovnako rodovo príbuzná

kmeňovej farbe ako aj farbe základného radu. Týmto spôsobom miešania farieb je v stĺpci políčok vytvorený farebný súlad dvoch proti sebe stojacich kontrastných farieb, ktorých vzor je v riadku A a E. Vzory farieb na políčkach B, C, D daného stĺpca sú charakteristické tým, že sú rodovo rovnako príbuzné kmeňovej farbe ako aj k farbe základného radu a vytvárajú medzi sebou harmonickú skladbu. Rodovú príbuznosť farieb v stĺpci je možné vyjadriť vzorcami:

Vzory farieb na políčkach riadku A

$$A = \frac{4A}{4X}$$

Vzory farieb na políčkach riadku B

$$B = \frac{3A + 1E}{4}$$

Vzory farieb na políčkach riadku C

$$C = \frac{2A + 2E}{4}$$

Vzory farieb na políčkach riadku D

$$D = \frac{3E + 1A}{4}$$

Vzory farieb na políčkach riadku E

$$E = \frac{4E}{4}$$

A a E predstavujú riadky, ktorých políčka obsahujú vzory farieb so 100 %-nou farebnou intenzitou.

Funkcia zariadenia je nasledovná:

Bežec 2 je možné posúvaním nastaviť do určitej polohy a otváraním príklopu 4 je možné sa rozhodnúť pre kombináciu farieb z harmonického základu, ktoré slúžia potom ako vzor pre miešanie. Spôsob miešania je daný polohou políčka, t. j. v ktorom riadku a stĺpci sa nachádza, pričom komponenty miešania je možné zistiť z horného a dolného riadku vzoriek.

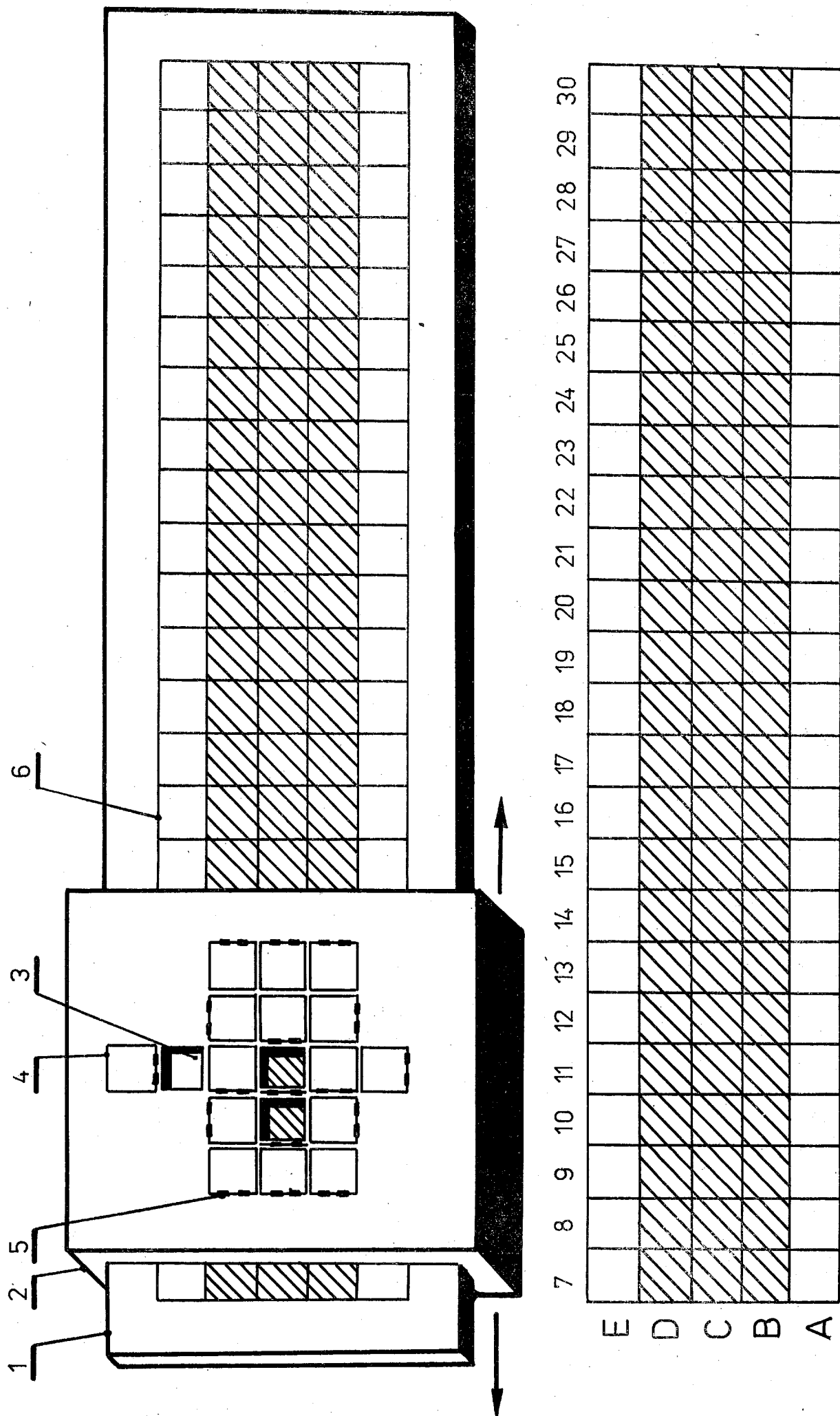
Zariadenie je možné využiť pre názornú výučbu v školách, pri tvorbe farebných kompozícií v praxi, pri tvorbe interiérov, výstavách a v ďalších oblastiach, slúžiacich pre zvýšenie úrovne životného prostredia.

PREDMET VYNÁLEZU

Zariadenie na zostavovanie farebných harmonických skladieb vyznačujúce sa tým, že pozostáva zo základnej dosky (1) s posuvným bežcom (2) opatreným otvormi (3) s príklopami (4), pričom základná doska (1) je doplnená metodickou farebnou tabuľkou (6), rozdelenou na políčka usporiadané v riadkoch a stĺpcoch, kde políčka jedného riadku obsahujú

vzory farieb základného radu, políčka ďalšieho riadku obsahujú vzor kmeňovej farby a ostatné rady políčok obsahujú vzory farieb harmonického základu, kde každý vzor v stĺpci je vytvorený zmiešaním farby vyjadrenej na vzore základného radu a farby vyjadrenej na vzore kmeňovej farby tohto stĺpca.

2 výkresy

Obr. 1, 2